

**R. P. Valerii Reginaldi Bvrgvndi Seqvani E Societ: Iesv,
Praxis Fori Poenitentialis**

Ad Directionem Confessarii, In Vsv Sacri sui muneris ...

Regnault, Valère <1543-1623>

Mogvntiæ, 1617

Cap. 12. De iis in quibus conuersatio humana ob excommunicationem
prohibetur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78477)

detur cum Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. artic. 2. & Adrian. in 4. item, De quibus. quæstione 3. vers. Septimâ exceptio. Nauas. in Enchirid. cap. 27. num. 36. in principio, nos teneri vitare in omnibus quibus ipsam priuari habitum est hæcenus; donec constet nobis de absolutione. Id quod aperte probatur ex cap. sicut nobis, De sentent. excommunic. Et procedit quantumcumque ipsum omnino pœniteat contumaciæ, & satisfecerit parti, atque adeo sublata sit causa, propter quam excommunicatus est: quia sola absolutione excommunicatio tollitur, non autem satisfactione, vt plurimum Doctorum auctoritate Vgolinus habet De censuris tab. 2. cap. 23. initio, nu. 2. Pro quo est textus in cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. fin.

Iam, vt censetur nobis constare de absolutione, sufficere potest quod vnus aut alter vir grauis & fide dignus affirmet illam datam esse: quia id sufficit ad moralem certitudinem: neque sufficere, quod excommunicatus se absolutum dicat, nisi id probet, prout latius tractat Vgolinus in seq. num. 7. habetur ex cap. Sicut nobis, De sentent. excommunic. illis verbis, nisi excommunicati à te super absolutione sua literas nostras, vel illius cui vices nostras in hac parte commiserimus, reportauerint, aut alio modo legitime de illorum absolutione tibi constiterit; tu ipsos pro excommunicatis, habes vt prius, & facias euitari. Hæc tibi. Veruntamen in foro pœnitentia pro se ac de se loquenti pœnitenti credendum est; ex recepta sententia, pro qua ibidem auctoritates, & rationes Vgolinus adfert.

60. SECUNDVM DVBIVM EST; an quem publica fama, aut viri aliqui graues testantur esse nominatim denunciatum, teneamur vitare? Ad quod respondendum est cum Palud. loco citato, col. 3. & D. Anton. 3. part. tit. 25. cap. 1. §. 1. quod etiam ex Hostiensis habet Vgolinus in cit. cap. 25. §. 10. num. 1. nos teneri euitare; atque adeo veritatem inquirere, nec ante desistere ab euitando, quam redditi sumus certi. Ad hoc facit, quod per famam se tantum se excommunicatum esse sciens debeat gerere se pro excommunicato, ex cap. Illud, §. Licet autem, De Clerico excommunicat. ministrante, & ex cap. Cum desideres, §. Secundæ quæstioni, De sentent. excommunic.

Iam si coniecturas habeamus probabiles, falsam esse talem famam, vt v. g. quod sparsa sit ab æmulis eius qui fertur denunciatus, aut ab hominibus non adeo fide dignis, vel viuos illos graues deceptos fuisse; tunc absq; serupulo poterimus cum eo de quo agitur communicare, vt ibid. ait Palud. cui subscribit Sylu. in verbo Excommunicatio §. n. 4. & 28. Idemque dicendum est, vt post Panor. habet Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. n. 6. & post vtrumq; Vgolinus in supra cit. §. 10. n. 1. cum is qui sciebatur denunciatus, communiter habetur pro absolutum, aut verosimile est absolutum esse; vt cum est vir integer vitæ, & animæ suæ curam gerens, longumq; tempus effluxit ex quo excommunicatus fuit.

61. TERTIVM DVBIVM EST. An debeat quis vitari, si extra confessionem, in secreto tamen, dixerit alicui se nominatim denunciatum, aut notorium peccatorem Clerici, necdum absolutum; vt fieri potest si roget pro se geri aliquod negotium quod per se non potest, quod sit nominatim denunciatus? Ad quod respondetur cum Palud. loco citato, & Syluest. in memorato numer. 28. vitari debere; ne, inquit Syluester, detur ei occasio ingerendi se communioni aliorum contra iuram; debere, inquam, occulte, ac quam commode fieri potest, sine scandalo. Quod si in confessione id dixerit, & Confessarius nesciat aliunde, is non tenetur; imo non potest licite illum vitare, ne quidem occulte, iuxta D. Anton. loco citato, & Syluest. in eod. num. 28. quod quidem Couar. recte tractat ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 3. Ratio vero est, tum quia sigillum confessionis, omnium maximum, id ipsum exigat; tum quia excommunicatio cum feratur in foro exteriori, patefieri debet per actum exteriorem. Actus vero confessionis qui in foro exteriori fit Deo, etiam si fiat coram Sacerdote, non patefacit exterius excommunicationem sufficienter ad hoc, vt obligatio euitandi sequi censetur.

62. QUARTVM DVBIVM EST. An illum quem scimus in vna diocesi fuisse nominatim denunciatum, teneamur euitare in alia? Ad quod respondetur cum Syluestro in eodem verbo, num. 26. & Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 3.

num. 2. teneri; exceptio quod vbi communiter ignoratur fuisse denunciatus, occulte soluitur modo vitari debet, nisi forte apud te habeas instrumenta, aut testes, quibus facile possis probare excommunicationem, & eius denunciationem; tunc enim teneris, si vbi: Leonius, de quibus in sequenti cap. 12. te excuset, illum publice etiam vitare; vt iidem auctores ex eo docent, quod Ecclesia nullam cum excommunicato denunciato communionem interdat excommunicare, per Extravaag. Ad euitanda.

Nec est, quod quis obiiciat Prælato alterius dioceseos in qua facta est denunciatio, non potuisse obligare illos, qui sunt extra illam diuersam diocesim. Nam, vt bene argumetur Gabriel in 4. dist. 18. quæst. 3. litera T. lex de vitando nominatim denunciato, vim & auctoritatem habet à Papa, qui obligare potest vbiq; & omnes; quacumque dignitate, siue Ecclesiastica siue laica polleant, iuxta cap. Solita, De maiori tate & obedientia.

Adeo vt quilibet Prælatus inferiores Papa eos etiam quos ipsi non nominatim excommunicatos denunciauerint, teneantur vitare; prout de ac ceteri, ex cap. Cum desideres, De sentent. excommunic. §. Secundæ quæstioni; pœnamque minoris excommunicationis incurrit cum illis communicando, iuxta Syluest. in verbo Excommunicatio §. num. 10. in fine, Palud. in 4. dist. 18. quæst. 6. art. 2. sub fine, & Couar. in cit. §. 2. num. 2. De Papa vero notat Syluest. in eod. n. 10. ipsum non incurere quidem minorem excommunicationem participando cum excommunicato nominatim denunciato; quia talis pœna est iuris Ecclesiastici, cui ipse non subiicitur; peccare tamen, quia is quem ob contumaciã Ecclesia vitandum esse publica sententia statuerit, sicut ethnicus & publicanus habendus est, Christi præcepto, cui Papa subiicitur. Quamquam si ipsa participatione intendat excommunicatum absolueret, quia eo ipso vere absoluit, cum non sit adstrictus formæ absoluendi præscriptæ à iure, sicut sunt Episcopi, vt bene ibidem ait Palud. nullus tunc est peccati locus, vt patet. Aduerte obiter cum Vgolino tabula 2. cap. 23. in principio, num. 5. ver. 8. Romanum Pontif. non censeri absolueret excommunicatum conuersando cum eo, nisi id exprimat speciatim, ex Clementina finali, De sentent. excommunic. Aduerte etiam ex eodem præced. num. 3. priuilegium, quod Summis Pontifex dederit communicandi cum excommunicato, non valere, nisi interueniente iusta causa: sicut nec dispensatio in voto valet data sine causa: quia vitare eum quem vt contumacem Ecclesia statuit vitandum, iuris diuini est, per illum Christi; Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut ethnicus & publicanus.

63. QUINTVM DVBIVM EST. An teneamur vitare eum, de quo dubitamus an sit denunciatus? Ad quod respondet Adrian. in 4. de clauibus, quæst. 3. & quodlibeto 2. pag. sexta, teneri, si id prætare possumus sine ignominia & præiudicio ipsius; alias non. Quod etiam Vgolinus Nauarram & Jacobum à Graphis citat, tenet in memorato cap. 23. §. 10. num. 2. Suarez autem tomo 5. in tertiam partem, disp. 15. sect. 3. num. 4. & aliquot sequenti bus, contrarium probabiliter sequitur. Quod accomodatius est ad retinendam conscientie tranquillitatem.

CAPVT XII

De iis in quibus conuersatio humana ob excommunicationem prohibetur.

SUMMARIUM.

- 66. Quæ ex parte iudicij ob excommunicationem prohibeantur.
- 67. Pertinentia ad contractum, vel testamentum, ob eandem prohibita.
- 68. Prohibetur locutio cum excommunicato.
- 69. Itemq; ei exhiberi signa pacis, & munera mittere.
- 70. Prohibita excommunicato communicatio in diuinis cum alijs.
- 71. Quid agendum sit si excommunicatus nõ toleratus Ecclesiam ingrediatur cum diuina celebrantur.
- 72. Nolens exire incurrit nouam excommunicationem, & præsumens

sumens coram eo celebrare, peccat quidem grauius, sed non sit irregularis.

- 73 Quatenus liceat orare pro excommunicato.
 74 Oratione publicā pro excommunicato orare non licet, ne quidem in genere.
 75 Limitationes cum quibus intelligendum est, si excommunicatio sit inualida, aut si excommunicatus vere penitens faciat quod in se est ad absolutionem obrinendam.
 76 Si cum sufficientibus contritionis signis è vita excesserit: aut pro eo fiant orationes instituta pro externis.
 77 Quis Missæ valor possit ei applicari.
 78 De oratione quæ pro illo fieri potest in priore Memento.
 79 Prohibitio orandi pro excommunicato publicis precibus, non procedit quoad excommunicatos toleratos ab Ecclesia.
 80 Quatenus licitum sit recipere Sacramenta ab illis toleratis, aut possint illis administrari.
 81 Illicitum est salutare, aut resalutare excommunicatum.
 82 Item, illi assurgere, aliave reuerentia signa exhibere.
 83 Non est licita communicatio cum excommunicato in actibus legitimis, nec in contractibus ineundis.
 84 Nec licet cum eo operari.
 85 Quatenus cum excommunicato mortuo liceat communicare in humanis.
 86 Prohibitio cibi & potus sumptio cum excommunicato.
 87 Similiter & dormitio cum illo.

66 **H**VIUS generis prohibitorum nonnulla pertinent ad iudicia: idque, vel ex parte actoris, vt agere, implorare iudicis officium, petere vt sententiam ferat, vel latam exequatur, restitutionem petere, accusare vel denunciare aliquem, vel in eum inquirere: à quibus repellitur excommunicatus, vt fuisse declarat Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 15. Vel ex parte Rei, vt se defendere, aut constituere Procuratorem ad se defendendum, respondere ad sibi obiecta, excipere, seu actionem excludere obiciendo, siue contra Iudices, siue contra actorem, aut ipsius Procuratorem, siue contra testes, itemque appellare: ad quæ excommunicatum admitti, fuisse tractat idem Vgolinus in sequen. cap. 16. Vel ex parte testis, vt ferre testimonium; ad quod in iudicio, nisi contra hæreticum, non admittitur excommunicatus; neque ad confessionem, siue in iustis, siue in contrahentium, siue testamentorum, vt idem explicat in cap. 17. Vel ex parte Aduocati, aut Procuratoris, de quibus idem in seq. cap. 18. & 19.

67. Nonnulla vero, orundem prohibitorum pertinent ad contractum; vt emere, vel alium contractum imitare; quod excommunicatus (excepto voto simplici) non potest sine peccato: quamquam inuitus valet. Item agere ex contractu inuito; quod non potest quamdiu manet excommunicatus: imo nec promissionem iurata tenetur, quis ei tunc implere. Quæ omnia latius persequitur idem author in cap. 20. Nonnulla item eorundem pertinent ad testamenta: vt testari, testem esse in testamento, codicillos, legata, aut fideicommissa facere: hæredem institui, succedere ab intestato, adire hæreditatem, possessionem adipisci, agnoscere bonorum possessionem, legatum capere. In quibus omnibus tunc peccat excommunicatus, cum vitur hominum communionem, alias non; neque quominus valida sint, impedit excommunicatio. De qua re potest idem Vgolinus videri in cap. 21. neque in talibus necesse est nos immorari, cum ad forum tantummodo externum spectare videantur: ac pro foro interno satis sit notare tunc in illis contingere peccatum (mortalene an veniale iudicandum est per post dicenda in cap. 13.) cum contingit communicatio cum aliis contra Ecclesiæ prohibitionem.

Nonnulla denique pertinent ad vsum quotidianum: quæ diligentius considerare proprium est huius instituti. Ea autem omnium consensu quinque sunt significata primis dictionibus huius versus:

Os, orare, vale, communicio, mensa, negatur:

Quarum proinde explicationem persequemur sigillatim.

Os.

SECTIO I.

68. **O**S igitur significat prohiberi locutionem cum excommunicato: quod habetur ex cap. Sicut Apostoli, & duobus sequentibus, 11. quest. 3. & ex cap. A nobis, De exceptionibus, & ex cap. Nuper, De sententia excommuni. etiam illam quæ fit per literas, aut per nuntius, aut per nuntium, iuxta D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. & consentiunt Angelus verbo Excommunicatio 8. num. 4. Syluester eodem verbo 5. num. 2. Caiet. eodem item verb. cap. vltimo, §. Illicita, & Couar. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 2. num. 1. alios citans, vt & Vgolin. tab. 2. cap. 2. §. 1. num. 7. (iniquis esse communem tam Theologorum, quam Iurisperitorum sententiam) ac Henricus in 1. part. suæ summæ lib. 13. cap. 7. §. 3. Procedit vero siue locutio palam fiat, siue clam; ex cap. Cum excommunicato, 11. quest. 3. Item siue fiat excommunicato respondente ac colloquente, siue tacente, vt in preced. num. 3. habet ex Zabarella Vgolinus. Immo, vt in sequen. num. 6. id. in ait, procedere etiam si quis tantum dicat excommunicato: Volo tecum colloqui, nec colloquatur: quia id præambulum est prohibiti locutionis, & per consequens illius quædam pars.

Significat præterea proposita vox prohiberi osculum pacis, secundum D. Thomam in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 1. & Adrianum in 4. De clauibus, quest. 3. Eadem ratio esse potest amplexus, & aliorum signorum pacis, iuxta Sotum in 4. distinct. 22. quest. 1. art. 4. Et colligitur ex eo quod in cap. Excommunicatos 11. quest. 3. prohibitum sit communicare excommunicato in cibo aut potu, aut osculo, aut aue ei dicere.

Postremo, eadem vox significat prohiberi missionem munerum ad excommunicatum, vel acceptionem eorundem ab illo, iuxta D. Anton. Sylu. & Angelum locis citatis. Idque siue excommunicatus illa mittat suo nomine, siue nomine alterius: siue etiam ab alio mittantur nomine excommunicati, secundum Palud. in 4. distinct. 18. quest. 6. art. 2. col. 3. Vbi addit, si quid ab alio detur amore ipsius excommunicati, quod non fit eius, posse quidem recipi: sed alio nomine, quam eiusdem excommunicati.

Orare.

SECTIO II.

70. **O**RARE vero, vt locis cit. tradunt Angelus, Syluest. & Caiet. significat indictam esse omnem cum excommunicato communicationem in diuinis: ita vt non possit Missam ab ipso celebratam audire, nec eam coram ipso celebrare: nec etiam simul cum eo diuinis officiis interesse, iuxta Caiet. in eodem loco, & Nauar. in Miscellaneo 47. De oratione, num. 4. & Sotum in dist. 22. quest. 1. art. 4.

Quid faciendum sit excommunicato ingerente se d. vniis.

71. **H**IC tres dubitationes occurrunt. Prima est, si excommunicatus vitandus ingrediatur in Ecclesiam ad communicandū cæteris in diuinis, illi qui ibi sunt, quidnā facere teneantur? De qua re (quam plenius Suarez tractat tomo 5. dist. 12. sect. 1. à num. 11.) dicendum est teneri inde exire, iuxta glossam ad cap. Sicut Apostoli, 11. quest. 3. verbo, vel orauerit: aut exitum illius procurare, aut monendo illum vt exeat, aut vi expellendo: ita tamen vt id fiat sine sanguinis effusione, prout monet Palud. in citata quest. 6. art. 3. colum. 6. Quod si nec monitus exire velit, nec commode expelli possit, non modo alia diuina officia, sed etiam Missa incepta, dimittenda est, nisi antequam ipse intraret, aut Sacerdos celebrans eum videret, iam peruentum esset ad canonem inceptis verbis, Te igitur clementissime pater: quia tunc Sacerdos ipse progredi debet simul manente tantum eo qui sibi sacrum scienti assistit, aliis exeuntibus finitoque canone, ac summo sanctissimo Sacramento monere debet ipsum excommunicatum vt exeat, vel illum eicere, si potest. Quod si non possit, rediens in sacrificium, ibi dicat cætera quæ restant, hoc est, post communionem, & quæ sequuntur. Ita D. Anton.

tradit

tradit 3. part. tit. 23. cap. 2. Quamquam Nauarr. De oratione cap. 16. num. 7. 60. admodum probabiliter docet, quod si Sacerdos nondum peruenit ad consecrationem, etiam si canonem, Te igitur, & c. inceperit, debeat Missam omittere. Nam illorum verborum quæ in canone antecedunt consecrationem, ratio eadem est in hacre, quæ aliorum antecedentium: si quidem vt recte ait Palud. in 4. dist. 18. q. 1. art. 1. concl. 4. omnia quæ antecedunt consecrationem, preparationes quædam sunt, & non internæ inchoationes illius. Vnde idem author ibid. cum D. Thom. 3. par. quæst. 83. art. 6. ad 2. definit: si Sacerdoti celebranti in mentem veniat aliquid impedimentum, quo prohibeatur celebratio: vt exempli gratiâ, se aliquid comedisse eo die, aut se irretitum esse excommunicatione, idq; accidat ante consecrationem, debere Missam inchoatam relinquere; nisi graue scandalum inde prouenturum esset.

Porro Excommunicatus ille qui admonitus non vult exire, incurrit in nouam excommunicationem per Clem. n. Grauis De senten. excommunicationis. Sacerdos vero præsumens celebrare coram excommunicato, etiam si grauitur peccet, non incurrit tamen irregularitatem, vt notat Couarr. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. nu. 9. Pro quo textus est in Cap. Is qui, De senten. excommunic. in sexto.

Dubium de oratione pro excommunicato non tolerato.

SECUNDA DUBITATIO EST. Num liceat orare pro excommunicato? Ad cuius explicationem obseruandū est, orationem aliam esse particularem seu priuatam, quæ fit in propria priuataq; persona: aliam vero communem seu publicâ, quæ fit à ministris Ecclesiæ in persona populi, vt ex D. Thoma habet Armilla in vero Oratio, n. 4. seu quæ fit pro membris Ecclesiæ: cuiusmodi Nauarr. De oratione cap. 19. nu. 67. vult esse omnes orationes Missarum, & horarum canonicarum. Cum igitur hoc ita sit, pro explicatione propositi dubij dicitur, quod ex D. Thoma in 4. dist. 18. q. 2. art. 1. quæstionculâ 1. ad 1. Nauarr. habet loco cit. & in Enchir. cap. 27. nu. 36. ver. ad 1. oratione quidem priuatâ licitum esse orare pro excommunicato, nō tamen oratione publicâ. Quam esse communem sententiam annotat Couarr. ad cap. Alma mater, 1. par. §. 6. num. 4. & Vgol. in tabula 2. De censuris, cap. 9. §. 2. num. 1. qui in sequenti §. 3. plures in eam citat. Ratio vero est: quia istud posterius directe pugnat cum intentione Ecclesiæ, quæ oratione pro suis membris ad hoc factas vt in pace agant, & salutem habeant, proficiantq; in Dei gratia & virtutibus, non vult excommunicato prodesse: vt satis ostendit, dum prohibet eas fieri pro excommunicatis, etiam illis qui cum signis contritionis ex vita discesserint; ex Cap. A nobis 2. & Cap. Sacris, De senten. excommunic. Illud vero prius non pugnat cum dictâ intentione. Vnde sequitur, quod sicut licitum est pro peccatore viuo non excommunicato orare, etiam oratione publicâ, quoniam Ecclesia non intendit illum hac priuata: ita etiam liceat pro excommunicato orare priuatâ oratione, quia Ecclesia non intendit illum ea priuare. Dixi pro peccatore viuo: quia pro eo quem constat ex vita excessisse mortaliter mine, orare non licet; vt multi, alijs citatis in eâ sententiam notat Couarr. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. n. 4. concl. 1.

Quod autem post Hostiensem Ioan. Frisburgensis in summa Confessorum lib. 3. tit. 33. qu. 159. & Syluester verbo Excommunicatio 1. nu. 2. volunt licitū esse ministro Ecclesiæ publicâ oratione pro excommunicato orare in genere (etiam si non liceat in particulari pro hoc, vel illo) adducti eo, quod in die Veneris sancto Ecclesia oret in genere pro hæreticis: merito Nauarr. in prius citato cap. 19. n. 70. rejicit. Cum enim Ecclesia precibus quæ pro ipsius membris fiunt, nullo modo intendat excommunicatis prodesse: sicut fieret contra ipsius intentionem orando publicâ oratione pro hoc, vel illo excommunicato in particulari: ita & similiter orando in genere pro excommunicatis.

De illa vero oratione quæ fit in die Veneris sancto pro hæreticis in genere, iam in præced. cap. 4. admonemus ex D. Thoma, non esse de numero earum quæ fiunt pro membris Ecclesiæ. Quod etiam post eundem annotant Nauarr. in

seq. n. 71. & Couarr. in cit. §. 6. n. 3. Cur autem peculiariter id genus orationis Ecclesia tunc vsurpet, ratione reddit Sotus in 4. dist. 22. quæst. 1. art. 1. quod se conformare velit Christo pro omnibus hominibus morienti, adeoq; pro inimicis suis oranti. Quam rationem quibusdam alijs repudiatis Vgolinus in cit. §. 2. nu. 2. approbat.

Ex dictis ad Sacerdotum instructionem Nauarr. De oratione cap. 19. nu. 67. deducit, male agere, atq; adeo mortaliter peccare (vt idem ex D. Thoma habet in Enchir. cap. 27. n. 36. ver. ad 1.) eos qui Missam & orationes publicas, tanquam ministri Ecclesiæ dicant pro excommunicatis. Quod tamen, vt ipse admonet, ac piendum est cum aliquot limitationibus. Prima est: vt non referatur ad inualidè excommunicatos esse quos iure ministri ipsi non reputant excommunicatos, seu excommunicatione validâ: tunc enim possunt pro illis celebrare diuina, nisi obstat scandalum; quia intentio Ecclesiæ non est ob inualidam excommunicationem priuare quempiam communibus precibus.

Secunda est: vt nec referatur ad eos excommunicatos, quos merito credimus respicisse à peccato propter quod excommunicati fuerunt, si quam diligenter possunt, curent impetrare absolutionem. Nam vt Couarr. ait in prius citato m. 4. concl. 9. potest quis vt Ecclesiæ minister pro illis orare, secreto tamen, iuxta Hostiensem communiter receptum, ad Cap. Cum voluntate, De senten. excommunic. & Missam eiusque valorem eis applicare, saltem sub conditione, si eos vere poeniteat.

Ad illud vero quod in contrarium Vgol. in cit. §. 2. num. 3. opponit, talem esse vere excommunicatum quoad Ecclesiâ, ex Cap. A nobis 2. De senten. excommunic. & ideo manere priuatum ijs quibus ex intentione Ecclesiæ ipsum priuat: atque illum qui facit pro eo publicas orationes, facere contra intentionem Ecclesiæ. Respondendum est, intentionem Ecclesiæ (cuius ante meminimus num. 10. & 11.) in hac esse cum quadam *intentione* intelligendam: nempe vt cum sermo est de oratione quæ pro excommunicato fieri prohibetur, si is contritus sit, neq; stet per ipsum quominus sit absolutus, ea non fiat quidem in publico pro ipso: fieri tamen possit in secreto. Quo modo prædictum Cap. A nobis Panor. ibid. n. 6. intellexit; & potest intelligi Cap. Sacris, eod. tit. vbi de eadem oratione agitur.

Dices, ergo potest similiter dari illis Sacramenta in secreto. Respondetur negando; quia non potest id fieri nisi illi his se ingerant passue, quod non possunt sine peccato mortali. Orari autem potest aut fieri sacrum Missæ pro ipsis, absque eo quod concurrant se ingerendo talibus orationibus.

Tertia limitatio est: vt non referatur ad eos qui ex hac vita excesserunt cum contritionis signis, ob quæ merito creduntur mortui extra peccatum mortale. Pro his enim, inquit Nauarr. in eod. cap. n. 68. licet Missam dicere eiusq; valorem illis applicare, etiam an æquum absoluantur; non publicando tamen, eam pro illis dici; quia sicut coram Deo occulte tantum vniumus Ecclesiæ per charitatem: sic occulte tantum pro eis dici possunt preces quas Ecclesia pro suis membris instituit. In hoc enim casu petinde ac in præcedenti, per *intentionem* in fauorem filij serio respicientis, possumus interpretari matris Ecclesiæ intentionem.

Quarta est: vt non referatur ad orationes institutas in Ecclesia ad orandum pro externis. Quamuis enim (inquit Nauarr. sub finem sequentis nu. 71.) nemo Ecclesiæ nomine, seu quatenus Ecclesiæ minister debeat pro excommunicatis orare precibus institutis ad orandū pro membris Ecclesiæ; potest tamen precibus accommodatis ad orandum pro externis: qualis est illa dici Veneris sancti pro hæreticis & schismaticis. Deus qui saluas omnes, & neminem vis perire, & c. Item illa quæ habetur in Missa ad tollendum schisma. Deus qui errata corrigis, & dispersa congregas, & c. vel alia quæcunq; eiusmodi de nouo composita, vt inquit Nauarrus.

Quinta est, quam habet idem Nauarr. consequenter num. 72. vt quamuis nemo debeat applicare excommunicatis orationes Missæ, neque earum valorem ad satisfaciendum pro illis, possit tamen proprium meritum actus orandi seu celebrandi Missam, aut recitandi preces canonicas eo refer-

re, ut Deus dignetur illos, aut aliquem illorum contētere. Vnde cum triplex sit valor boni operis meritorij, ut post multos alios notat Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 5. numer. 5. vnius specialissimus, qui operanti competit & applicatur; alter specialis, qui competit pro quo quis operatur, nempe orat vel ieiunat; tertius generalissimus, qui est totius Ecclesie, conuenitque omnibus ipsius membris propter illam Sanctorum communionem, de qua mentio est in Symbolo. Cum inquam hoc ita sit, primus valor operis orandi orationibus Missæ, potest applicari excommunicato, non item reliqui. Et istud est quod sibi vult Nauar. ibid. numer. 73. in quibus quod Sacerdos potest nomine suo priuato celebrare Missam, & horas canonicas in eum finem recitare, ut respiciat excommunicatus, non quidem orando pro eo orationibus Missæ, aut precibus canonicis, neque applicando earum valorem illi: sed offerendo diuinæ maiestati exhibitionem illius seruitij, quod pro ijs pro quibus debet, secundum Ecclesie intentionem persoluit aut persoluitur est: ut dignetur illos ad sanam mentem reuocare. Sicque accipiendum est ex eod. Nauar. quod aliqui aiunt se toties dixisse Missam pro conuersione alicuius hæretici, aut alterius infidelis.

78. Addit adhuc his ibid. Nauar. & cum eo Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 6. numer. 4. concl. 7. & ante vtrumque tradiderunt Syluest. Excommunicatio 1. num. 2. & Missa 1. quest. 8. dicto 4. Angelus eod. verbo numer. 51. & Tabiena Excommunicatio 1. num. 4. estque communis recentiorum sententia (quorum nonnullos Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 9. §. 3. sub finem commemorat) posse Sacerdotem in priore, ut vocant, Memento, ante consecrationem hostiæ orare nominatim specialiq; oratione pro excommunicato. Ratio eorum est, quod Sacerdos tunc orat ut priuata persona. Sotus vero in 4. dist. 22. quest. 1. art. 1. est propensus in contrariam partem. Cui fauet, quod excommunicatis non possit offerri sacrificium Missæ, illaq; oratio fiat pro ijs pro quibus sacrificium offertur, prout significant verba illa: Et omnium circumstantijs quorum tibi fides cognita est, & nota deuotio, pro quibus tibi offerimus, vel qui tibi offerunt hoc sacrificium laudis.]

Cæterum videtur bona esse distinctio, quæ Iosephus Angles vtitur in Floribus questionum De excommunicatione, art. 3. diff. 4. ut in eo spatio quod Sacerdoti datur ad orandum proprijs orationibus, is non possit pro excommunicato orare nomine Ecclesie; nec proponere pro illo sacrificium offerre: possit autem orare nomine suo proprio tanquam priuatus: quia tunc oratio eiusdem conditionis erit ac si fieret in cubiculo, nec erit priuata, & non publica.

Dubium de oratione pro excommunicato, tolerato.

79. TERTIA DVBITATIO EST. An quod dictum est, non esse pro excommunicato orandum publicis orationibus, pertinet etiam ad eos quos per constitutionem Concilij Constantiensis non tenemur vitare. Nam & hos Ecclesia intendit illis priuare. Cui dubit. Nauar. in Enchir. cap. 27. numer. 36. ad secundum dubium, respondet, pro excommunicato non denunciato, nec notorio Clerici percussore, posse nunc orari publice, per memoratam constitutionem, sicut per eandem nunc non negatur sepultura ijs qui excommunicati non denunciantur, nisi interueniat aliud impedimentum, ut hæresis, propter quam neganda est sacra sepultura, ex Cap. Quicumque, De hæreticis in 6. sicut & propter mortem obitam in duello, ex Concilio Tridentino, sess. 25. cap. 19. De reformatione, & propter manifestam vsuram, ex Cap. Quia in omnibus, De vsuris. Quæ doctrina quantumcunque possit alicui videri difficultatem habere: quia tamen per ipsum Concilium Constantiense cum excommunicatis non denunciatis, nec notorijs percussoribus Clericorum concessa est communicatio, tam in diuinis, quam humanis, ea admitti posse videtur. Nam quamuis citra priuilegium in diuinis communicare cum excommunicato, peccatum sit mortale: quædam directe et contrauenire intentioni Ecclesie; non est tamen si id fiat (prout potest publica oratio fieri pro excommunicatis non denunciatis) cum ipsius

met Ecclesie priuilegio, & absq; scandalo, seu inductione alterius ad peccatum, aut ad contemptum clauis in eiusdem Ecclesie.

Ab iisdem quoq; excommunicatis non vitandis esse hodie licitum Sacramenta recipere, expressit Caiet. 3. part. questione 64. art. 6. ad 2. & in verbo Absolutio, ver. Absolutionis impedimenta. Quod intellige etiam extra casum necessitatis recipiendi Sacramenta ipsa, iuxta Sotum in 4. distinct. 1. quest. 5. art. 6. propos. 5. & Adrianum in 4. De confessione dub. 9. Imo si fit casus extremæ necessitatis, ab excommunicato nominatim denunciato, aut notorio percussore Clerici licet Sacramenta recipere; qui potest illa tunc conferre, iuxta tradita libr. 1. cap. 7. sub initium. Aduerte autem non esse vsurpandam illam licentiam suscipiendi Sacramenta ab excommunicato non vitando, si is credatur inde accepturus occasionem contemendi excommunicationem, aut non procurandi absolutionem, vel si credatur administraturus Sacramenta in peccato mortali, nulla; sit legitima causa petendi, quæ eum excusare possit, ne peccet conferendo; iuxta ea quæ tradidimus in præcedenti numero 5. Nec item licere Sacramenta conferre excommunicato non vitando, post Adrianum in 4. De clauibus questione 3. bene monet Couarruuias ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 2. in fine, per eam rationem, quod is non possit illud recipere sine peccato; atq; Sacramentum conferens illi quem scit excommunicatum, eidem tribuat occasionem peccandi, quod illicitum est omnino. Intellige autem etiam si non sit excommunicatus notorius, sed tantum occultus, iuxta Sotum in 4. distinct. 22. questione 1. articulo 4. columna 5. nisi quod iuxta Panormitanum ad Cap. Si Sacerdos, De officio Ordinarij, numer. 6. non debeat Sacerdos corpus Christi denegare excommunicato occulto, illud publice petenti, nec peccatum ipsius occultum prodatur, sicut nec Christus Iudæ proditori idem Sacramentum negauit; sed cum cæteris discipulis illud ei contulit, ex Cap. Christus, 1. quest. 1.

Vale.

SECTIO III.

81. Hæc dictio significat primo prohibitum esse salutare excommunicatum, iuxta D. Thom. in 4. dist. 18. quest. 2. articulo 1. quest. 1. quem alij communiter sequuntur. Intellige autem, siue saluatio fiat presenti, siue etiam absenti per Epistolam, aut nuncium; eo modo quo de locutione dictum est sect. 1. Significat secundo, prohibitum esse resalutare excommunicatum, iuxta Sotum in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. etsi liceat dicere illi, Deus te illuminet, vel aliquid simile, iuxta Caiet. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, ver. Illicita. Atq; si ad illum in casu licito scribatur, non est salutandus, sed loco salutationis hæc verba vsurpari possunt; Spiritus consilij sanioris, iuxta Paludanum in 4. distinct. 18. quest. 6. art. 2. in principio, & Syluestrum Excommunicatio 5. nu. 3. Vbi aduerte, quod habet Henriquez in prima parte sue Summe libro 13. capite 7. §. 3. resalutare & rescribere non prohiberi quatenus talia; cum sint quid debitum etiam respectu inimici. Quod igitur allatum est ex Soto, debet intelligi de resalutatione, cum sit, sicut & saluatio, ad deferendum honorem alteri.

82. Significat tertio proposita dictio, prohibitum esse assurgere excommunicato, aut ei nutu reuerentia exhibere, seu inclinare se ad illum quasi resalutando ipsum, etiam si nullum verbum dicatur, ex Palud. in cit. art. 2. & Nauar. in Enchir. cap. 27. nu. 20. atq; alijs quorum meminit Vgolinus De censuris tab. 2. cap. 23. §. 1. num. 10. Vbi contra sentientes, eo quod nihil tale sit in iure expressum, si rejicit: quia etsi non est specialiter expressum, et tamen generatim, ex quo communicatio excommunicati prohibetur nobis per plures Canones, 11. qu. 3. & per Cap. Cum non ab homine, De sententia excommunicationis. Potest tamen, ex Nauar. ibid. sententia ipsorum in foro conscientie procedere, si talia signa fiant sine animo saluandi, aut resalutandi, dicendo intra semetipsum;

Deuste conuertat, aut aliquid simile.

**

Commu-

Communio.

SECTIO IV.

HÆc dictio primo significat, ex Caet. loco citato, prohibitum esse communicare cum excommunicato in actibus legitimis: quales sunt iudicare, patrocinari, testificari; & alij eiusmodi, de quibus copiose Vgolinus tab. 1. De censuris cap. 15. & quatuor sequentibus. Significat deinde prohibitum esse (quod expressit D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 5. & tractat Vgol. in eadem tabula cap. 20.) contrahere cum excommunicato, siue vendendo, siue emendo; imo neq; cum ipsius famulo, si eius nomine contrahat, iuxta Palud. loco cit. quod tamen intellige nisi excuset necessitas; de qua dicitur in sequenti cap. 15. sect. 5. Aduerte autem quod et si non liceat cum excommunicato contrahere, factum tamen contra factum, etiam cedentem in ipsius utilitatem, valet; vt ostendunt Couar. ad cap. Alma mater. 1. par. §. 1. num. 9. & Vgol. in citato cap. 20. §. 1. quia nullum ius est quo reddatur irritus, nec vlla est illius prohibitio, quam ea quæ includitur in generali prohibitione communicationis cum excommunicato. Vnde nec est alia poena contrahentium, quam communis communicatio cum excommunicato in humanis: nempe venialis peccati, & minoris excommunicationis, vt postea tradetur. Quam sententiam Diuus Antoninus loco citato aperte sequitur, inquis post Innocen. omnes contractus initos etiam scienter, & durante excommunicatione, tenere; ex ipsisq; agi contra excommunicatum, etiam si non possit excommunicatus agere ex illis, nisi post absolutionem. De qua re ex instituto Vgol. in sequenti §. 2.

Significat præterea prohibitum esse cooperari excommunicato, seu facere aliud opus simul cum eo, iuxta Nauarr. in cit. num. 20. ita vt alteri non liceat simul cum ipso vel adificare parietem, vel dolare ligna, vel quadrare lapides, nec etiam cum eo tanquam cum socio facere iter: imo, vt probabile est (quamuis aliter sentiat Sotus in 4. distinct. 22. questio. 1. artic. 4.) nec legere coram eo, nec audire lectionem cum eo. Eadem enim videtur talis communionis ratio, quæ a interdictionum. Audire autem concionem cum eo, licet: quia in his quæ ad salutem animæ ipsius, & emendationem faciunt, licita est conuersatio humana, vt dicitur in sequ. capit. 15. sect. 1. lam vero, si in memoratis quæ ex se mala non sunt, cum excommunicato communicare non liceat, multo minus licet in ijs quæ mala sunt: vt in furando, vel in occidendo; adeo vt qui in talibus communicat cum excommunicato, non tantum peccet peccato furti, vel homicidij: sed etiam peccato communicationis cum excommunicato, propter quam incurrit etiam in minorem excommunicationem. Id quod notant Angelus Excommunicatio 8. §. 2. & Sylu. Excommunicatio 5. nu. 6. vers. 2.

Postremo, significat prohibitum esse cum excommunicato mortuo communicare, etiam in humanis: vt v. g. ipsum lauando, aut vestiendo, prout tractat Vgolinus tabul. 2. De censuris cap. 23. in principio, num. 8. Et prohibetur per illud in Cap. Sacris, De sepulturis, & in Cap. A nobis 2. De sententia excommunic. Non communicetur mortuo, cui non est communicatum & viuo. Excipitur tamen, vt ex Felino addit Vgol. is qui talem sepelit in loco profano ne aerem eorum pat: nam ea de causa, & à minori excommunicatione excusatur.

Mensa.

SECTIO V.

HÆc demum dictio significat prohibitam esse cibi & potus sumptionem cum excommunicato in eadem mensa, ex D. Thoma in 4. distinct. 18. quest. 2. art. 1. questiuicula 1. & Palud. in cit. art. 2. iuxta Cap. Excommunicatos, & sequ. in quest. 3. & Cap. Nuper, De senten. excommunic. Quod intellige, siue in propria, siue in aliena domo fiat sumptio, dummodo in eadem mensa, ex Sylu. Excommunicatio 5. num. 3. sub finem, & D. Anton. 3. par. tit. 25. cap. 2. in principio, versu 1. In diuersa autem mensa, vt cum iisdem authoribus habet Caictan. verbo Excommunicatio, cap. ultimo, versu. Illicita, & Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 20. non est prohibitum comedere etiã

in eadem domo: nisi (vt post plures alios habet Vgol. in cit. capite 23. §. 2. numero 3.) ab eodem vterque esset inuitatus: quia hoc esset communicare in eodem conuiuio cum illo. Notat etiam Henriquez in 1. par. sue sumpt. lib. 13. cap. 7. §. versu finem, in diuersorio vbi est longa tabula pro mensa, licere comedere sepe tam in diuersa parte tabulæ: quia moraliter alia mensa reputatur.

Atque quod de sumptione cibi dicitur, simili modo de dormitione intelligendum esse, voluit D. Anton. Syluest. & Nauarr. locis citatis: nempe esse prohibitum dormire simul cum excommunicato in eodem lecto, siue domus sit propria, siue aliena: non autem dormire in eadem domo, aut in eodem cubiculo, in diuersis lectulis, dummodo aliter non communicetur.

CAP. XIII.

De peccato quod committitur communicando cum excommunicato in prohibitis.

SUMMARIVM.

- 88 Peccatum mortale committitur comunicando cum excommunicato in diuinis prohibitis.
- 89 Communicare in diuinis non prohibitis solum est veniale.
- 90 Itemq; communicare in humanis.
- 91 Casus excepti.
- 92 Quatenus crebro cum excommunicato in humanis communicare, sit, vel non sit mortale.

HÆc communicatio si in diuinis specialiter prohibitis sit, peccatum est mortale, ex Diui Thoma quodlibet 11. questio. 8. in 4. distinctio. 18. questio. 2. artic. 4. & questiuicula 3. ad secundum, & Caictan. in verbo Excommunicatio, cap. ultimo, versu. Circa tertium, & ex alijs quos referunt Couar. ad Cap. Alma mater, 1. par. §. 3. num. 7. & Vgol. De censuris tab. 2. cap. 23. §. 14. Et ratio est: quod præceptum de euitandis excommunicatis directe respiciat diuina, quæ sunt propria fidelium, quatenus fideles sunt: & ideo qui excommunicatum euitandum ad diuina admittit, aut cum eo in diuinis communicat, tanquam faciens directe contra præceptum de re quæ datum, ac contra potissimam illius rationem, mortaliter peccat. Excipe nisi id fiat ex inaduerentia: quia hæc communicante non excusaret à peccato mortali, vt constat ex communis doctrina de ignorantia inuincibili.

Dixi autem in diuinis specialiter prohibitis, quoniam communicare cum excommunicato in diuinis, quibus est ei sub generali tantum communicationis nomine interdictum: vt exempli gratia, recitare cum eo priuaticas horas canonicas, non est peccatum nisi veniale, vt idem Couar. in sequ. 8. multis authoritatibus confirmat. Quando igitur Doctores absolute dicunt peccatum mortale committi si quis cum excommunicato communicet in diuinis: id intelligendum est in diuinis specialiter prohibitis, hoc est, in Sacramentis, sepultura Ecclesiastica, & diuinis officijs quæ publice in Ecclesia recitantur communi nomine fidelium; sic vt celesentur bona esse communia fidelibus, prout fideles sunt, à quorum participatione excommunicatus excluditur.

Si vero talis communicatio sit in humanis, committitur solummodo peccatum veniale iuxta communem Theologorum ac Canonistarum sententiam (vt plures eorum commemorans notat Gabr. in 4. distinct. 18. questio. 3. liter. K. 2.) quam sequuntur Adr. in 4. De Clauib. questio. 3. versu. Secunda propositio, Sotus in 4. dist. 22. quest. 1. art. 4. concl. 2. sub finem (vbi etiam ait esse omnium sententiam) Couar. item in prius cit. nu. 7. ac Nauarr. in Enchir. cap. 27. num. 28. & recentiores communiter, quemad. notat Henriquez in 1. part. lib. 13. capit. 8. in margine lit. A. Fundamentum autem quod ex D. Thoma afferunt est, quod is qui in humanis communicat cum excommunicato, non facit contra propriam rationem præcepti, quod principaliter ac directe respicit diuina, vt iam diximus. Neq; est necesse quamlibet præcepti diuini, aut Ecclesiastici transgressionem peccatum esse

87.

88.

90.

morta-